

ÁVV KSC 10093/2350A

7001250 # 1. 1986
147/86, 2. inf. 5

K INFORMACI
Tajné

Informace o pobytu Li Pchenga v Moskvě

(22. - 23. 12. 1985)

8. 1. 1986

Ve dnech 22. - 23. 12. 1985 se v Moskvě zastavil člen politického byra a sekretariátu ÚV KS Číny, náměstek předsedy státní rady ČLR Li Pcheng. Čínská strana předem požádala, aby byl pro něj v SSSR zorganizován odpovídající program pobytu. Li Pcheng se setkal s představiteli státních hospodářských institucí, které se bezprostředně zabývají obchodními a ekonomickými vztahy mezi SSSR a ČLR a navštívil Moskevský energetický institut.

23. prosince přijal Li Pchenga v Kremlu generální tajemník ÚV KSSS M. S. Gorbačov. Uskutečnila se výměna názorů na řadu otázek sovětsko-čínských vztahů a další problémy společného zájmu.

M. S. Gorbačov mj. řekl:

V naší straně, mezi sovětským lidem se tradičně zachovávají dobré vztahy k čínskému lidu. Těmito city je prochnuta politika sovětského státu ve vztahu k ČLR. Dnes je těžké jednoznačně charakterizovat sovětsko-čínské vztahy, existuje však tendence k jejich zlepšení. Máme-li hovořit o obchodních a ekonomických stycích, rozvíjejí se, podle našeho názoru, normálně. Úkolem je pokračovat v tomto směru. Pozitivně hodnotíme rozvoj kulturních a sportovních styků, které jsou důležitou formou kontaktů mezi národy.

Pokud jde o politickou oblast, zde je situace různorodější. Na jedné straně se aktivizoval politický dialog. Uskutečnilo se 7 kol politických konzultací. Setkávají se ministři zahraničních věcí a jejich náměstci. Obnovila se výměna parlamentních delegací. Je určitá shoda v přístupu k situaci na Blízkém východě a v Nicaragui. SSSR i ČLR přijaly závazek, že nepoužijí jaderné zbraně jako první, vystupují proti plánům "hvězdných válek".

To je pozitivní stránka našich vztahů. Je třeba toho využít v zájmu národů obou zemí, v zájmu socialismu a míru. Naskýtá se možnost vzájemné součinnosti na mezinárodní scéně, ne-li spolupráce, pak v krajním případě souběžných akcí. Nechápeme to tak, že by to mělo narušovat princip nezávislosti každého z našich států při vypracování zahraniční politiky.

Budeme-li vycházet z třídních zájmů, z podstatných, dlouhodobých zájmů sovětského a čínského lidu /a základem politiky mohou být pouze takové zájmy/, budeme-li hledět kupředu a neřídít se nánosy a emocemi z těžkých let, pak je nevyhnutelný závěr: vztahy mezi SSSR a ČLR mohou být plně normalizovány a čím dříve, tím lépe.

Při objektivní analýze politiky imperialistických mocností musíme přijít k závěru, že jejich základem je úsilí o sociální revanš, o návrat ztracených pozicí. Sovětské vedení vychází z toho, že SSSR a ČLR jsou na jedné straně v historickém zápolení mezi dvěma světovými systémy a nemohou připustit, aby se uskutečnily záměry imperialismu. To je další přesvědčivý důvod ve prospěch rozvoje naší spolupráce.

Jak se zdá, pozice čínského vedení spojená s předkládáním předběžných podmínek byla speciálně vykonstruována pro zpomalování normalizace. Z čínské strany slyšíme nemálo výroků o zahraniční politice Sovětského svazu. Ale i my máme co říci k zahraniční politice Číny. Půjdeme-li však takovou cestou, budeme pouze ztrácet čas, místo toho, abychom uskutečňovali normalizaci. Tím budou trpět zájmy našich národů, zájmy socialismu.

Čínští soudruzi nezřídka tvrdí, že nechápou ty či ony stránky sovětské zahraniční politiky. My však například nemůžeme pochopit, proč se Čína ocitla spolu s americkým imperialismem, s reakčními silami Pákistánu a Iránu v boji proti lidově demokratickému Afghánistánu. Čínské straně jsou dobře známy skutečné revoluční události v této zemi, ten

fakt, že nevyhlášená válka proti mladé republice ze strany amerického imperialismu byla zahájena dlouho před vstupem sovětských vojsk. Je známo i to, že samotný vstup vojsk se uskutečnil na žádost afghánského vedení. Sovětský svaz má téměř sedm desetiletí normální vztahy s Afghánistánem. Takovými byly i za králů i po revoluci.

Imperialisté rozhlašují, že Sovětský svaz se dere k Indickému oceánu a využívá Afghánistán jako opěrnou základnu. Ale cožpak tak smýšlejí i vedoucí představitelé socialistické Číny? Cožpak si myslí, že SSSR chce anektovat Afghánistán, využít ho k postupu na jih? To nechápeme.

R. Gándhí například, který, jak známo, není představitelem socialistického státu, vyjadřuje v besedách s námi pochopení té skutečnosti, že kdyby se imperialismu podařilo zardousit revoluci v Afghánistánu, pak by to pro všechny rozvojové země této oblasti bylo horší, stejně jako té, že pozice států hájících svou nezávislost a samostatnost tváří v tvář nátlaku ze strany imperialismu, by byly značně slabší, kdyby Sovětský svaz neposkytl pomoc ani sousednímu státu. Jak vidíte, R. Gándhí to chápe. My jsme se s vámi v této otázce ocitli na různých pozicích.

Často slyšíme, že Sovětský svaz ohrožuje Čínu, že vojenská hrozba pochází ze strany Vietnamu. Podobné úsudky mají daleko k pravdě.

Jako předseda státní rady pro obranu mohu se vši odpovědností prohlásit, že náš vojenský potenciál na Dálném východě neohrožuje Čínu. Prosím, abyste to tlumočil čínskému vedení.

Podívejte se, co se nyní odehrává v asijsko tichooceánském regionu. Je tam rozmístěno jedno z největších amerických vojenských seskupení čítající 360 000 osob. V Japonsku je 32 amerických vojenských základen, v jižní Koreji 40. Do roku 1987 se má jaderná síla USA na Dálném východě zvýšit jedenapůlkrát. To je reálná hrozba pro všechny socialistické země. K tomu je třeba dodat plány na vytváření

na vytváření bloku Washington - Tokio - Soul se zapojením dalších států. Podle všeho by to mělo být něco jako "východní NATO". Odtud pochází skutečná hrozba pro SSSR i Čínu.

Sovětské vedení s přihlédnutím k výše uvedenému činí z toho závěr: politika se musí řídit snahou o normalizaci vztahů. Avšak naprosto nemůžeme pochopit: čínské vedení je "pro" nebo "proti" skutečné normalizaci vztahů s SSSR?

V besedě s Li Pchengem byla principiálně nastolena otázka o vzájemném vztahu stranické a státní politiky v socialistických zemích, neboť není možné si představit situaci, za níž by se mezi námi rozvíjely pouze mezistátní vztahy a neexistovaly by normální styky mezi vládnoucími komunistickými stranami.

M. S. Gorbačov řekl Li Pchengovi, že KSSS a KS Číny jsou vládnoucími stranami dvou velkých socialistických států. Bezprostředně řídí proces socialistické výstavby. V jejich rukách se nachází všechny páky zahraniční a vnitřní politiky. Stanovují rozvoj mezistátních styků. Podle našeho mínění další rozvoj vztahů mezi SSSR a ČLR nemůže být nedoprovázen obnovením mezistranických styků. Pokud jde o nás, jsme pro.

Sovětské vedení vychází též z toho, že je zřejmé, že nastala doba sovětsko-čínského setkání na nejvyšší úrovni. Takové setkání umožní lepší vzájemné pochopení. A nevyřeší-li se všechny otázky, pak by mělo napomoci jejich řešení ve správném konstruktivním směru.

Sovětské vedení pozitivně přijalo úvahy Teng Siao-pchinga o možné návštěvě jeho nebo Chu Jao-panga v Moskvě, které bylo tlumočeno prostřednictvím s. N. Ccaušeska. Ze své strany mohu říci, že v roce 1986 se chystám navštívit dálně-východní oblasti SSSR. Bylo by možné využít i tuto možnost k setkání na čínském nebo sovětském území.

Protože si příprava setkání na nejvyšší úrovni vyžádá čas, bylo by možné přistoupit i na takový krok: před námi je XXVII. sjezd KSSS a obnovení mezistranických styků by se mohlo provést tak, že by se sjezdu zúčastnila delegace KS Číny. Jsme připraveni zaslát ÚV KS Číny oficiální pozvání, pokud je to pro vás přijatelné.

Hovořím o tom, i když znám výroky představitele mezinárodního oddělení ÚV KS Číny z 5. října 1985, že obnovení styků mezi KSSS a KS Číny "není na pořadu dne". Kladu sobě i vám otázku: budeme řešit problémy v zájmu národů našich zemí nebo se podřizovat "pokynům" tohoto představitele?

Sovětské vedení je upřímně pro normalizaci sovětsko-čínských vztahů, pro to, aby naše země byly dobrými sousedy, aby společným úsilím upevňovaly pozice světového socialismu, bezpečnost národů, uskutečňovaly vzájemnou součinnost v boji proti imperialismu. To by odpovídalo zájmům sovětského a čínského lidu.

Li Pcheng řekl, že bude neodkladně informovat čínské vedení o názorech vyslovených M. S. Gorbačovem. Při tom konstatoval, že není zplnomocněn projednávat otázky, o kterých se zmínila sovětská strana.

Čínský představitel v besedě zopakoval známá stanoviska ČLR k mezinárodním otázkám v duchu tzv. "nezávislé, samostatné "politiky", i když hovořil i o nezbytnosti obnovení přátelství a dobrých sousedských vztahů mezi lidem Číny a Sovětského svazu, rozvoji obchodních, ekonomických a vědeckotechnických styků. Ubezpečil, že "Čína je pro mír a skutečně usiluje o zlepšení vztahů se Sovětským svazem".

Li Pcheng všemožně ospravedlňoval čínský kurz neúčasti ve společném boji socialistických zemí proti imperialismu. Mj. řekl: "Pokud bychom postupovali tak, tj. přistoupili na společné nebo paralelní akce s vámi v mezinárodních záležitostech, hlas Číny by nebylo slyšet", "Čína se nestane

mladším bratrem ve vašem společenství". Čínský představitel doporučoval SSSR "zanechat myšlenku o společných nebo paralelních akcích". Spolu s tím řekl, že ČLR "bude podporovat všechny politické kroky napomáhající zachování míru".

V této souvislosti M. S. Gorbačov zdůraznil, že vztahy Sovětského svazu s dalšími socialistickými zeměmi jsou takové, že v žádném případě nesnižují jejich úlohu na mezinárodní scéně. Naopak, každý ze států socialistického společenství, opírajíc se o spolupráci s SSSR a dalšími bratrskými zeměmi, získává dodatečné možnosti pro upevňování svých politických a hospodářských pozic. To jim umožňuje uskutečňovat aktivní samostatnou zahraniční politiku. Právě takovou politiku provádějí v současné době státy socialistického společenství.

V besedě byla potvrzena známá tvrdá pozice čínské strany v otázce Afghánistánu a Kampučie.

Jak bylo zřejmé z výroků Li Pchenga, cestu Teng Siao-pchinga nebo Chu Jao-panga do Moskvy spojuje čínská strana s problémem odstranění "tří překážek". Znovu byl kladen důraz na nezbytnost stažení vietnamských vojsk z Kampučie. Poté by čínská strana, jak prohlásil Li Pcheng, byla "připravena začít s VSR jednání, normalizovat vztahy".

M. S. Gorbačov vyvrátil naléhání čínskému představiteli pokud jde o Vietnam a Afghánistán, objasnil známé stanovisko SSSR a bratrských socialistických zemí k těmto problémům. Li Pchengovi bylo přímo řečeno, že otázky týkající se Vietnamu musí čínská strana projednávat s vietnamskými přáteli. "Kampučia a Vietnam samy posuzují a řeší své problémy. Za ně to dělat nemůžeme".

Sovětská strana reagovala na stanoviska Li Pchenga k normalizaci sovětsko-čínských vztahů. Je samozřejmé, řekl M. S. Gorbačov, že není možné souhlasit s vaším hodnocením současné složité situace ve světě. Pokud nebudeme

zastávat pragmatický názor, tzn. nebudeme vycházet z toho, co je výhodné například pouze SSSR nebo Číně, je třeba uznat existenci zemí, které jdou po cestě pokroku a těch zemí, které se ubírají cestou expanze. Tato kritéria neztratila na svém významu.

M. S. Gorbačov zdůraznil, že pozvednout sovětsko-čínské vztahy na novou úroveň je možné pouze při existenci vzájemné vůle. Most přátelství je možné budovat pouze z obou stran.

V Moskvě považují výměnu názorů s Li Pchengem za užitečnou. Beseda potvrdila, že čínská strana se i nadále přidržuje zvláštní pozice v řadě principiálních otázek mezinárodní politiky, naléhá na Sovětský svaz, aby odstranil "tři překážky". Spolu s tím bude muset čínské vedení nějakým způsobem vyjádřit své stanovisko k novým významným konstruktivním návrhům SSSR směřujícím k rozvoji sovětsko-čínských styků, které byly předloženy na setkání.

O event. reagenci ČLR na tyto návrhy bude sovětská strana informovat dodatečně.